

УДК 377.3

Г.П. Васянович, м. Львів Україна / H. Vasianovych, Lviv, Ukraine
e-mail: Inpc2003@ukr.net**ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН**

Анотація. У статті здійснено науково-педагогічний аналіз підготовки кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін, акцентовано на необхідності визначення інформаційних потреб суб'єктів та умов реального забезпечення цих потреб. Дослідженню піддано також основні ключові поняття: «техніко-технологічні зміни», «кваліфікований робітник», «інформаційні потреби» та ін. Доведено, що техніко-технологічні зміни охоплюють і матеріальну, і духовну сфери, які тісно пов'язані між собою і здійснюють значний вплив на інформаційні потреби особистості. Визначені основні напрями взаємозв'язку у системі: інформаційні потреби → техніко-технологічні зміни → підготовка кваліфікованих робітників. Аналізу піддано реальний стан підвищення кваліфікації учителів й наголошено, що значною проблемою тут є традиційна система перепідготовки учителів ПТНЗ, яка значною мірою не відповідає ні суспільним потребам, ні самому педагогові. За умов динамічних техніко-технологічних змін більш вартісним є рефлексивний підхід, який сьогодні широко застосовується у розвинених країнах світу. Доведено, що пошук нових організаційних форм автономії освіти призвів до створення професійно-освітніх округів. Основний смисл їх створення – це інтеграція школи, навчально-виробничого комбінату, професійно-технічного закладу, роботодавців, центрів зайнятості, громадських організацій. Важливими напрямками забезпечення інформаційних потреб у підготовці кваліфікованих робітників є організація навчального процесу; наукові підходи щодо розробки інноваційних технологій; розвиток міжнародної співпраці; розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази; посилення співпраці з роботодавцями; гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників; національно-патріотичне виховання учителів та учнівської молоді.

Ключові слова: учитель, учень, інформаційні потреби, кваліфікований робітник, техніко-технологічні зміни, професійно-освітній округ/

Information Needs while Preparing Skilled Workers under the Conditions of Technical and Technological Changes

Annotation. The article deals with the scientific and pedagogical analysis of skilled workers' training in terms of technical and technological changes, the author accentuates the need to determine the information needs and the real conditions of their ensuring, as well as investigates major key concepts, namely «technical and technological change», «skilled worker», «information needs» etc. The author proves that the technical and technological changes cover both material and spiritual spheres, which are closely linked and have a significant influence on the information needs of the individual. He identifies the main areas of the relationship in the system: information needs → technical and technological changes → skilled workers' training and analyzes the real state of teachers' advanced training. It is stressed that the major problem here is the traditional system of retraining of vocational school teachers, which largely corresponds to neither the public needs, nor the teacher himself. Under the conditions of dynamic technical and technological changes reflexive approach, which is now widely used in developed countries, is more appropriate. It is proved that the search for new forms of organizational autonomy of education led to the establishment of vocational education districts. The basic meaning of their creation is the integration of schools, training centers, vocational institutions, employers, employment centers, and public organizations. The important directions of providing information needs in skilled workers' training are the organization of educational process; scientific approaches to developing innovative technologies; development of international cooperation; development and improvement of material and technical base; strengthening cooperation with employers; humanitarian training of skilled workers; national-patriotic education of teachers and students.

Key words: teacher, student, information needs, skilled workers, technical and technological changes, vocational education district.

Техніко-технологічні зміни охоплюють і матеріальну, і духовну сфери. Що стосується матеріальної сфери, то вона знаходить свій вияв у способі виробництва, його засобах і потребах, виробничих відносинах і виробничих силах, де головною силою була і залишається людина. Техніко-технологічні зміни в духовній сфері яскраво виражені у способах мислення, світогляді, виробництві ідей, поглядах, наукових пошуках, а в загальному плані – у духовній культурі суспільства й окремої особистості, духовному середовищі. Зауважимо, що важливим у цьому контексті є поняття «зміни» [5, с. 241-244]. Цей принцип відомий ще від Геракліта: «все тече, все змінюється», або ж «не можна двічі увійти в одну і ту ж

саму річку». Як правило, на цьому зупиняються, а в Геракліта є сутнісне продовження цієї думки: «бо і річка вже не та, і людина не та ж сама».

Сформульованого поняття «техніко-технологічні зміни» немає у сучасних довідниках, словниках. У мережі Інтернет найчастіше використовуються поняття «техніко-технологічна база», «техніко-технологічний потенціал» [4].

На нашу думку, ці категорії мають право на існування, оскільки віддзеркалюють той чи інший аспект реальності. Натомість у них більше статичності, ніж динаміки. У нас же йдеться про динаміку розвитку, зміни в техніці, технологіях і в самій людині. Наприклад, у Японії завершується розробка робота,

який за своїми знаннями здатний буде 2021 р. вступати в університет. Сама ж людина також якісно змінюється, на жаль, не завжди позитивно.

Отже, важливо досліджувати характер і спрямованість техніко-технологічних змін, їх вплив на навчально-виховний процес, розвиток особистості, її професійні якості. Нині ці зміни відбуваються за умов не лише економічної, а й соціально-політичної, духовно-культурної, морально-психологічної кризи. Однак вихід із цієї ситуації є. Він, на нашу думку, стосується стану професійно-технічної освіти загалом, рівня наукового, технічного і технологічного забезпечення управління, розвитку соціокультурного середовища тощо. Усе це має бути спрямованим на формування цілісної особистості майбутнього кваліфікованого робітника і його професійних якостей. Отже, *під техніко-технологічними змінами ми розуміємо зміни не лише в системі «людина-техніка», «людина-природа», «людина-людина», а й у системі «людина-духовне середовище» (ноосферне середовище, за В. Вернадським)* [1, с. 124]. Підготовка кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін повинна знаходити належне навчально-виховне, інформаційне забезпечення й узгоджуватися з їхньою професійною соціалізацією, професійно-творчим саморозвитком, душевно-духовним, культурним буттям особистості.

Зупинимось докладніше на основних напрямках взаємозв'язку: техніко-технологічні зміни і підготовка кваліфікованих робітників. Серед провідних напрямів тут рельєфно визначилися такі: інформаційні потреби; підвищення кваліфікації учителів; пошук нових організаційних форм автономії освіти до яких належать «Професійно-освітні округи»; організація навчально-виховного процесу; наукові підходи щодо розробки інноваційних технологій; розвиток міжнародної співпраці; розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази ПТНЗ; посилення співпраці з роботодавцями; гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників; національно-патріотичне виховання учителів та учнівської молоді. Розглянемо дещо детальніше ці напрями та їх взаємозв'язки. *Інформаційні потреби.* Під інформаційною потребою вчені розуміють потребу, що виникає в разі неможливості досягнення мети, що постає перед користувачем у процесі його професійної діяльності без залучення додаткової інформації [3, с. 104]. Професійні інформаційні потреби визначаються передусім посадою, яку споживач інформації буде займати на виробництві. За умов набуття майбутньої професії ця інформація має надходити не лише від викладачів, майстрів виробничого навчання, а передусім від саморефлексії самого учня. Саме він має прийти до самосвідомості і запитати себе: «Яка інформація мені є найбільш потрібною для продуктивної майбутньої діяльності?». Усвідомлення такої потреби безумовно призведе до самостійних форм пошуку необхідної інформації,

окреслить можливості її використання та мобілізацію творчого потенціалу особистості. Визначення інформаційних потреб є надзвичайно важливим елементом діяльності педагогів, які у сучасному інформаційному суспільстві мають постійно самоудосконалюватись. Однією із форм цього самовдосконалення є їхня перепідготовка.

Перепідготовка педагогічних кадрів. Наприклад, у Львівському науково-практичному центрі ІПТО НАПН України (тепер Львівський навчально-науковий центр професійної освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова) за останні 9 років підвищення кваліфікації пройшло понад 10 тисяч педагогів: від учителя, методиста до заступника директора ПТНЗ. Ліцензія на рік становить нині 1,5 тис. осіб. Зростає географія курсів – нині в цій установі підвищення кваліфікації проходять із Львівської, Тернопільської, Волинської, Рівненської, Івано-Франківської областей. Небагато, але є представники навіть із Херсонської області.

Тут застосовуються різні форми цієї роботи: від одноденних семінарів до місячних курсів з відривом від основного місця праці на базі визначених навчальних професійних закладів.

Проте головною проблемою тут є та, що підвищення кваліфікації відбувається за традиційним, а не інноваційним підходом. За традиційним підходом учитель має право й обов'язок проходити такі курси через 5 років. Колись це ще могло бути. Але нині, за умов динамічних техніко-технологічних змін, такий підхід не є продуктивним. У розвинених країнах давно застосовується інноваційний (рефлексивний підхід), і це дає свої позитивні результати. Суть рефлексивного підходу полягає в тому, що сам учитель визначає: що йому наразі найбільш важливо пізнати й удосконалити у своїй діяльності, коли вибрати найбільш зручний час тощо.

Пошук нових організаційних форм автономії освіти – створення професійно-освітніх округів. Такий округ (в якості експериментального) з допомогою науковців Центру створено в Сарнах Рівненської області. На міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті» автори розробки ідеї такого округу отримали срібну медаль. Головними натхненниками ідеї є завідувач відділу економіки професійної освіти кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Михайло Копельчак та директор ВПУ № 22 м. Сарни – Володимир Городнюк.

Основний смисл створення таких округів – це інтеграція школи, навчально-виробничого комбінату, професійно-технічного закладу, роботодавців, центрів зайнятості, громадських організацій. Діяльність Округу здійснюється під керівництвом голови координаційної ради (як правило, це заступник голови райдержадміністрації).

Організація навчально-виховного процесу. У ПТНЗ цей процес повністю підпорядкований вихованню освіченої, гармонійно розвиненої

особистості майбутнього кваліфікованого робітника, здатного до самоосвіти й саморозвитку. Організація навчально-виховного процесу має забезпечити особистості високу професійну компетентність та мобільність, швидку адаптацію до техніко-технологічних та соціокультурних змін, сучасних технологій тощо. Змістовий компонент організації навчально-виховного процесу передбачає набуття майбутнім кваліфікованим робітником не лише знань, умінь, навичок, а передусім забезпечення духовно-морального компонента майбутнього професіонала, його готовності до творчої, сумлінної праці.

Перспективним в сучасній організації навчально-виховного процесу у ПТНЗ є впровадження дуальної системи. За цією системою теоретична підготовка проводиться в обладнаних комп'ютерною та мультимедійною технікою спеціальних кабінетах. Професійна-практична підготовка проводиться у сучасних виробничих майстернях та об'єктах роботодавців. Керівники, педагоги ПТНЗ прагнуть, щоб організація навчально-виховного процесу з підготовки майбутніх кваліфікованих робітників відповідала світовим рівням і стандартам, щоб випускники були конкурентоспроможними на ринку праці, змогли реалізувати себе в житті та професії. Цьому сприяє науковий пошук, упровадження інноваційних технологій.

Окрім державного законодавства у 2015-2016 навчальному році організація навчально-виховного процесу здійснюватиметься з урахуванням Типових навчальних планів III ступеня, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 27.08.2010 р. № 834, зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 29.05.2015 р. № 657 та від 07.08.2015 р. № 855, робочих навчальних планів, що складаються на основі чинних Державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій, а також Типової базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України, а також Положення про організацію навчально-виховного процесу у професійно-технічних навчальних закладах [6, с. 4-5].

Науковий пошук щодо розробки інноваційних технологій підготовки кваліфікованих робітничих кадрів. У цьому аспекті значно поживилася робота науковців Центру із багатьма закладами ПТО не лише Львівщини, а й інших областей.

Плідними тут є спільна розробка і впровадження: сучасних технологій формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників; технології комбінованого навчання у підготовці кваліфікованих робітників на підприємстві; інформаційно-комунікативних технологій у підвищенні професійного рівня педагогів; технологій,

спрямованих на дослідно-експериментальну діяльність у ПТНЗ тощо.

Розвиток міжнародної співпраці. Треба віддати належне академікові Неллі Григорівні Ничкало, яка вболіває за цю важливу ланку роботи і є справжнім її промотором. Свідченням тому є проведені останні заходи: маю на увазі VI україно-польський форум, міжнародну конференцію «Освіта для дорослих», яка проходила у Львові 5-10 жовтня 2015 р. під егідою ЮНЕСКО, Міністерства освіти і науки України, НАПН України. На своєму житті не пам'ятаю чогось подібного, де б так органічно поєднувалася педагогічна наука і практика. І добре, що це матиме продовження.

Кращі лідери професійно-технічної освіти беруть приклад і самі роблять потужні кроки у напрямку міжнародної співпраці. Наведу лише один приклад: Львівське ВПУ ресторанного сервісу і туризму (з літа 2015 р. це вже коледж, директор – Балушак Ганна Федорівна) вже впродовж багатьох років співпрацює з Асоціацією «Галіція – Коломбо» м. Париж (Франція). Саме ця співпраця дала можливість розпочати стажування учнів і вчителів, майстрів виробничого навчання у Франції, брати участь у щорічному Всеукраїнському фестивалі «Французька весна», утримувати майстер-класах від французьких шеф-кухарів організовувати спільні заходи: «Французька кухня в Україні» та «Українська кухня у Франції».

Плідно відбувається освітньо-культурний обмін із навчальними закладами країн Європейського Союзу, зокрема Польщі, Італії, Німеччини. Міжнародні проекти здійснюються цим закладом із Канадою, Сполученими Штатами Америки та ін. країнами.

Розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази. Очевидним є той факт, що навчальний заклад не здатний підготувати кваліфікованого робітника без належного фінансового, матеріально-технічного забезпечення. Натомість зазначимо, що значний дефіцит фінансового забезпечення професійно-технічних навчальних закладів, різке підвищення цін на техніку й обладнання, обмеження держави у справі використання позабюджетних коштів не виправдано гальмують удосконалення матеріально-технічної бази, що негативно позначається на організації навчально-виховного процесу, підготовці кваліфікованих робітників.

Посилення роботи з роботодавцями. Сучасна підготовка майбутнього кваліфікованого робітника не може відбуватися ефективно без активної та послідовної співпраці з роботодавцями. Техніко-технологічні зміни навіть диктують таку співпрацю. Проте роботодавці не завжди позитивно оцінюють роботу ПТНЗ щодо підготовки кваліфікованих кадрів, оскільки значна їх частина не встигає за новими техніко-технологічними змінами, вона все ще здійснюється на старій нормативно-правовій базі.

Роботодавці слушній критиці піддають культурологічну складову в підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. Передусім, це стосується прогалин у комунікативних навичках учнів, їх умінні самовдосконалюватися, цікавитися новинками галузі тощо. Це ще одна серйозна проблема, яка сутнісно впливає на ефективність навчання в умовах техніко-технологічних змін. Справа в тому, що навчальний процес зумовлений Державними стандартами, а вони об'єктивно мінімізують зміни, оскільки допустимою нормою вважається лише 10-20 %. Саме такий відсоток змін і не більше, допускається стосовно робочих навчальних програм та предметів і професійної підготовки.

Гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників. Як слушно зазначає академік Г. Г. Філіпчук: «В умовах глобальних процесів, невинного розвитку технократичних суспільних моделей, інформатики, економізації політики спостерігається намагання ефективно *утверджувати гуманітарну* спрямованість освіти на всіх рівнях. Очевидним стає факт, що більш як семимільярдна людська спільнота дедалі більше потребуватиме гуманізації взаємин, оцінок, практичних рішень, що першочергово важливо для фізичного й морального виживання. Тому оптимально балансуючи технократичність і гуманітарність у змісті освіти, стає зрозумілою нагальна необхідність безперервної дії не лише принципу людиноцентризму, а й культуроцентризму» [7, с. 10].

Змістова наповненість гуманістичним смислом системи професійної освіти, спрямованої на підготовку кваліфікованого робітника, на думку автора, має охоплювати не лише предмети соціально-гуманітарного циклу, які вивчаються у ПТНЗ, а й природничі, спеціальні предмети.

Забезпечити змістову наповненість системи професійної освіти гуманістичним смислом покликані Державні стандарти і розроблені на їх основі навчальні плани і програми. Втім, нині очевидним є факт, що існуючі стандарти все ще не забезпечують відповідність професійних компетенцій, якостей особистості фахівця вимогам роботодавців.

Підготовці кваліфікованого робітника у руслі гуманітарного забезпечення мають сприяти культурно-освітнє, інформативне середовище, а також вміння

учня вибудовувати модель власного професійного розвитку та ін.

Національно-патріотичне виховання учителів та учнівської молоді. Наразі недостатньо підготувати фахівця, який добре знає свою професію, уміє добре володіти засобами праці. Надто важливо підготувати такого кваліфікованого робітника, який був би справжнім громадянином, патріотом своєї Батьківщини. Життя засвідчує, що все ще є і педагоги, і їх вихованці із недостатньо розвиненим почуттям честі, гідності, громадянськості, патріотизму. А тому вважаємо, що можна вивести таку формулу: «Від вихованого у національно-патріотичному дусі педагога до кваліфікованого робітника як патріота і громадянина». Ми глибоко переконані, що лише педагог-патріот здатний виховати патріота-професіонала.

16 червня 2015 р. Міністр освіти і науки України підписав наказ № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» [2, с. 6-48].

На основі викладеного можна зробити такі висновки:

1. Техніко-технологічні зміни мають глобальний, об'єктивний характер, їх прояв простежується на матеріальному і духовному рівнях, що вимагає задоволення інформаційних потреб у процесі підготовки кваліфікованих робітників.

2. Підготовка кваліфікованого робітника в ПТНЗ має здійснюватися із урахуванням динаміки техніко-технологічних змін.

3. Провідними напрямками у підготовці кваліфікованих кадрів є: задоволення інформаційних потреб учителів і учнів; підвищення кваліфікації учителів; пошук нових організаційних форм автономії освіти; наукові підходи до розробки інноваційних технологій; розвиток міжнародної співпраці; розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази ПТНЗ; посилення співпраці з роботодавцями; гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників; національно-патріотичне виховання учителів та учнівської молоді.

Література:

1. Вернадский В. И. Научная мысль как планетарное явление / В. И. Вернадский. – М. : Наука, 1991. – 271 с.
2. Наказ міністерства освіти і науки України № 641 від 16 червня 2015 р. «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» / Інформаційний вісник. – 2015. – № 1. – С. 6-48.
3. Петренко Л. М. Інформаційно-аналітична компетентність керівника професійно-технічного навчального закладу : Алгоритми успішної діяльності : навчально-методичний посібник / Л. М. Петренко. – Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2013. – 252 с.
4. Професійно-технічна освіта України у 1991-2011 роках [перелік головних подій розвитку, проблемні питання, інформаційно-аналітичні, статистичні матеріали]: матеріали Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kno.rada.gov.ua/komoswiti/control/uk/publish/>.

5. Сахаров В. Изменчивость // В. Сахаров / Философская энциклопедия: В 5 т. Т. 2 / Гл. ред. Ф. В. Константинов. – М. : «Советская энциклопедия», 1962. – С. 241-244.
6. Супрун В. Сучасна професійна освіта / В'ячеслав Супрун / Професійно-технічна освіта. – 2015. – № 3. – С. 4-5.
7. Філіпчук Г. Г. Націєтворчість освіти. Монографія / Георгій Філіпчук. – Чернівці : Зелена Буковина, 2014. – 400 с.

УДК 377.1

Л.Л. Сушенцева, м. Львів, Україна / L. Sushentseva, Lviv, Ukraine
e-mail: sushentz2009@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Анотація. Обґрунтовано, що сьогодні досить гостро постала проблема підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника, як необхідної умови його професійного становлення в умовах соціокультурного суспільства. Розкрито, що відсутність сформованості професійної мобільності спричинює дезадаптацію до реалій ринку праці значної частини кваліфікованих робітничих кадрів. Визначено, що сучасна професійно-технічна освіта неспроможна забезпечити запити суспільства на підготовку кваліфікованих робітників, що володіють високою професійною мобільністю, здатних до постійного саморозвитку й самовдосконалення, що зумовлено знанням підходом до підготовки робітничих кадрів, вузькою спеціалізацією, відсутністю спрямованості на формування психологічних механізмів адаптації до мінливих умов життєдіяльності в умовах соціокультурного суспільства. Висвітлено, що в умовах, які сьогодні склалися, необхідне слідування реальним і перспективним потребам ринку праці, підвищення якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за вже існуючими професіями. Найважливішою складовою нової моделі професійно-технічної освіти стає розвиток системи професійних кваліфікацій. Це вказує на активне залучення роботодавців до розробки державних стандартів нового покоління, участі у суспільно-професійній акредитації програм професійної освіти і навчання, у процедурах контролю якості професійно-технічної освіти. Доведено, що це стане поштовхом для посилення інноваційної складової змісту професійно-технічної освіти, підвищення уваги до проблеми формування професійної мобільності робітничих кадрів, що, безумовно, сприятиме їх професійному вдосконаленню та відповідатиме вимогам регіональної економіки та соціокультурного суспільства загалом.

Ключові слова: професійна мобільність, кваліфікований робітник, ринок праці, соціокультурне суспільство, професійно-технічна освіта.

Professional mobility as a factor of professional formation of personality in modern socio-cultural field

Annotation. It is proved that today is quite acute problem of training professional mobility of skilled workers, as a necessary condition of its professional development in terms of socio-cultural society. It is disclosed that the lack of formation of professional mobility causes alienation to the labor market realities of a large part of skilled workers. It has been determined that modern vocational education can provide society requests for training skilled workers with high occupational mobility, capable of continuous self-development and self-improvement, which is due to knowledge approach to training workers, narrow specialization, focus the lack of formation of psychological mechanisms of adaptation to the changing conditions of life in terms of socio-cultural society. It highlights that the conditions, which have developed today, you must follow the actual and future needs of the labor market, improving the quality of training of future skilled workers in existing occupations. The major component of the new model of vocational education is the development of a system of professional qualifications. This indicates that the active involvement of employers in the development of a new generation of state standards, participation in public and professional accreditation of programs of professional education and training, quality control procedures, technical and vocational education. It is proved that this will be the impetus for strengthening the innovation component of the content of vocational education, increased attention to the problem of formation of professional mobility of the workforce, which, of course, will contribute to their professional mobility as a condition professional development of personality in modern social and cultural space development and to meet the requirements of the regional economy and socio-cultural society.

Key words: professional mobility, skilled worker, labor market, socio-cultural society, the technical and vocational education.

Постановка проблеми. В умовах росту економіки особливого значення набуває питання кадрового забезпечення окремих галузей економіки – значна частина підприємств потребує кваліфікованих робітників. Тривалий час позиція держави стосовно ринку праці полягала в мінімізації впливу на нього й очікуванні «саморегулювання» завдяки ринковому механізму. На теперішній час ситуація істотно змінилася як у державі, так і на самому ринку.

Найбільш яскравою характеристикою українського ринку праці є сформовані й щорічно відтворювані диспропорції між попитом та пропозицією робочої сили за професійно-кваліфікаційним складом. Для припинення зазначеного виду «відтворення» необхідне державне втручання, адже вирішити питання диспропорцій у масштабах країни іншим учасникам ринку не під силу. Можна із упевненістю сказати, що саме система професійної освіти, зокрема